

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ**

**Δημόσιες προμήθειες μεγάλων αντικειμένων:
Για ποιο λόγο ορισμένες παραμένουν επί μακρόν
σε αχρησία ή δεν αξιοποιούνται επαρκώς;**

ΣΥΝΟΨΗ

Όταν οι δημόσιοι φορείς προμηθεύονται αντικείμενα πρέπει να είναι σε θέση να τα χρησιμοποιήσουν άλλως καθηλώνουν ή σπαταλούν δημόσιο χρήμα χωρίς αποτέλεσμα. Αν τα αντικείμενα δεν αξιοποιηθούν, τότε είτε η ανάγκη δεν υπήρχε και ήταν εσφαλμένη η διαπίστωσή της είτε τα αντικείμενα δεν ήταν κατάλληλα για την κάλυψή της. Αυτά ως κύριοι λόγοι, γιατί και άλλοι λόγοι, όπως τα ελαττώματα των αντικειμένων, οι τεχνικές ή υπηρεσιακές αδυναμίες χρήσης τους μπορεί επίσης να συντελέσουν στη μη αξιοποίησή τους.

Στο Ετήσιο Πρόγραμμα Ελέγχων έτους 2021 του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εντάχθηκε ο έλεγχος συστήματος εσωτερικού ελέγχου με τον τίτλο: «Δημόσιες προμήθειες μεγάλων αντικειμένων: Για ποιον λόγο παραμένουν επί μακρόν σε αχρησία ή δεν αξιοποιούνται επαρκώς;».

Εκκινώντας από προμήθειες δημοσίων φορέων, οι οποίες δεν αξιοποιήθηκαν εν όλω ή εν μέρει, ο έλεγχος επιχείρησε να εντοπίσει τους λόγους για τους οποίους αυτό συνέβη.

Τα πορίσματα του ελέγχου ως προς τους λόγους που οδήγησαν στη μη αξιοποίηση ή τη μερική αξιοποίηση των ελεγχθεισών προμηθειών είναι τα ακόλουθα:

I. Οι προμήθειες δεν διενεργούνται βάσει μιας οργανωμένης διαδικασίας εκτίμησης και προτεραιοποίησης των αναγκών των φορέων αλλά με βάση τις διαθέσιμες πιστώσεις του προϋπολογισμού τους ή για την απορρόφηση κονδυλίων από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα χωρίς σχεδιασμό για την αξιοποίησή τους.

II. Ελλείψεις στον αρχικό σχεδιασμό της προμήθειας σχετικά με τις τεχνικές προδιαγραφές του αντικειμένου ή με τον συνοδευτικό εξοπλισμό αυτής καθιστούν την προμήθεια μη πρόσφορη για τον σκοπό που προορίζεται.

III. Δεν εξετάζεται εκ των προτέρων αν όντως υφίσταται η δυνατότητα να αξιοποιηθεί αμέσως η προμήθεια ενόψει των πόρων και της υποδομής του φορέα, όπως του κατάλληλου προσωπικού ή των κατάλληλων χώρων εγκατάστασης.

IV. Παραλαβή προμηθειών παρά τις ελλείψεις που διαπιστώνονται καθώς και παράλειψη των φορέων να προβούν μετά την παραλαβή τους σε περαιτέρω αναγκαίες για τη λειτουργία των αντικειμένων ενέργειες έχουν ως αποτέλεσμα την εν μέρει αξιοποίηση των προμηθειών.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Συχνά οι δημόσιοι φορείς προμηθεύονται αντικείμενα μεγάλης αξίας, τα οποία δεν αξιοποιούν σε εύλογο χρόνο ή και καθόλου. Καθηλώνουν έτσι ή σπαταλούν δημόσιο χρήμα χωρίς αποτέλεσμα. Είναι αυτονόητο όμως ότι όταν μία δημόσια υπηρεσία προμηθεύεται ένα αντικείμενο το έχει ανάγκη. Πρέπει λοιπόν μόλις το προμηθευτεί να είναι σε θέση να το χρησιμοποιήσει. Αν αυτό μείνει αχρησιμοποίητο, είναι βέβαιο ότι κάτι δεν πήγε καλά, είτε η ανάγκη δεν υπήρχε και ήταν εσφαλμένη η διαπίστωσή της είτε το αντικείμενο δεν ήταν πρόσφορο για την κάλυψή της. Αυτά ως κύριοι λόγοι, γιατί και άλλοι λόγοι, όπως η μεταβολή των συνθηκών, τα ελαττώματα του αντικειμένου που παραδόθηκε, οι τεχνικές ή υπηρεσιακές αδυναμίες χρήσης του μπορεί επίσης να συντελέσουν στη μη αξιοποίησή του.

2. Στο Ετήσιο Πρόγραμμα Ελέγχων έτους 2021 του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το οποίο εγκρίθηκε από την Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου και παρουσιάστηκε στις 17.12.2020 στην Ειδική Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής¹, εντάχθηκε ο έλεγχος² με τον τίτλο: «Δημόσιες προμήθειες μεγάλων αντικειμένων: Για ποιον λόγο παραμένουν επί μακρόν σε αχρησία ή δεν αξιοποιούνται επαρκώς;».

3. Στόχος του ελέγχου ήταν να διαπιστωθεί αν οι δημόσιοι φορείς εφαρμόζουν έναν ορθολογικό μηχανισμό εντοπισμού, εκτίμησης και προτεραιοποίησης των αναγκών τους πριν από τη διενέργεια μιας προμήθειας, αν εξασφαλίζουν εκ των προτέρων ότι συντρέχουν όλες οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την αξιοποίησή της χωρίς καθυστέρηση, όπως αναγκαίο προσωπικό, χώρος εγκατάστασης, τεχνικές διαρρυθμίσεις, και αν διασφαλίζουν ότι το αντικείμενο που προμηθεύτηκαν είναι τεχνικά κατάλληλο ή ότι υποστηρίζεται τεχνικά ώστε να εξασφαλιστεί η εξυπηρέτηση του σκοπού για τον οποίο προορίζεται.

Σε κάθε δημόσιο φορέα πρέπει να υφίσταται και, αν δεν υφίσταται, να εγκατασταθεί ένας μηχανισμός ορθολογικής διαπίστωσης και ιεράρχησης των αναγκών και στη συνέχεια ένας μηχανισμός ορθολογικής αναζήτησης του πρόσφορου μέσου κάλυψης της ανάγκης της οποίας επιζητείται η θεραπεία.

4. Ο έλεγχος σχεδιάστηκε ώστε να εκκινεί από το εύρημα, ήτοι τη μη αξιοποίηση εν όλω ή εν μέρει κάποιου αντικειμένου, και στη συνέχεια να προχωρά στη διερεύνηση των αιτίων της μη αξιοποίησης ή της μη πλήρους αξιοποίησης αυτού.

5. Ο έλεγχος διενεργήθηκε σε δύο στάδια το χρονικό διάστημα από τον Μάρτιο έως και τον Οκτώβριο του έτους 2021.

¹ Άρθρο 343 ν. 4700/2020, ήδη άρθρο 50 του Οργανικού Νόμου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ν. 4820/2021 Α' 130, άρθρο 44^Α του Κανονισμού της Βουλής, Α' 187, <https://www.welnsyn/el/node/877>.

² Πρόκειται περί ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο της αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της διοίκησης να αποφεύγει σπατάλες (άρθρα 341 και 347 ν. 4700/2020, Φ18/55081/2020 απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ήδη άρθρα 89, 99, 102 του ν. 4820/2021).

6. Το πρώτο στάδιο είχε ως στόχο τον εντοπισμό αντικειμένων που προμηθεύτηκαν δημόσιοι φορείς και τα οποία βρίσκονται σε αχρησία ή δεν αξιοποιούνται επαρκώς. Στο στάδιο αυτό συμμετείχαν 21 Υπηρεσίες Επιτρόπου³ οι οποίες εξέτασαν σε 113 δημόσιους φορείς τις προμήθειες της τελευταίας πενταετίας, εξαιρουμένων των ακινήτων και των αναλώσιμων υλικών, προεχόντως με αξία κτήσης ίση ή μεγαλύτερη των 50.000 ευρώ, τα αντικείμενα των οποίων βρίσκονταν στην διάθεση του φορέα για διάστημα τουλάχιστον έξι έως δεκαοκτώ μηνών ανάλογα με τις ειδικότερες δυσκολίες αξιοποίησής τους και δεν είχαν αξιοποιηθεί ή δεν είχαν αξιοποιηθεί πλήρως. Συγκεντρώθηκαν στοιχεία για 298 προμήθειες, συνολικής αξίας 53.574.711,61 ευρώ. Από τη διερεύνηση και αξιολόγηση των προαναφερθεισών προμηθειών εντοπίστηκαν 17 προμήθειες, συνολικής αξίας 2.203.832,50 ευρώ οι οποίες βρίσκονται σε αχρησία ή δεν αξιοποιήθηκαν επαρκώς. Κριτήριο επιλογής τους ήταν η αξία τους σε συνδυασμό με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

7. Στο δεύτερο στάδιο του ελέγχου συμμετείχαν 14 Υπηρεσίες Επιτρόπων⁴, οι οποίες διερεύνησαν τα αίτια μη αξιοποίησης των 17 προμηθειών που εντοπίστηκαν στο πρώτο στάδιο σε 16 δημόσιους φορείς και συγκεκριμένα 1 Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, 8 οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης α' βαθμού, 1 οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης β' βαθμού, 4 νοσοκομεία, 1 Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας και 1 Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης, που εδρεύουν κατά κύριο λόγο στην περιφέρεια (12 από τους 16 ελεγχόμενους φορείς εδρεύουν σε περιφερειακές ενότητες πλην Αττικής και Θεσσαλονίκης).

8. Οι προμήθειες που διερευνήθηκαν παρουσιάζονται στον κατωτέρω πίνακα. Στην πρώτη στήλη εμφανίζονται οι προμήθειες, οι οποίες μέχρι τον χρόνο διενέργειας του ελέγχου παρέμεναν σε αχρησία και στη δεύτερη στήλη οι προμήθειες, οι οποίες είχαν εν μέρει αξιοποιηθεί.

³ 4^η Τομέα Παιδείας, 2^η Τομέα Υγείας, Τομέα Πολιτισμού και Αθλητισμού, ΟΤΑ Ι Περιφέρειας Αττικής, ΟΤΑ ΙΙ Δήμου Αγίας Παρασκευής, Τομέα Μακεδονίας Θράκης Υπουργείο Εσωτερικών, ΠΕ Θεσσαλονίκης Τομέα Υγείας, Περιφερειακών Ενοτήτων Εύβοιας, 2^η Αχαΐας, Πέλλης, 2^η Ηρακλείου, Καβάλας, Περιφερειακών Ενοτήτων Καρδίτσας, Κιλκίς Λέσβου, Πέλλης, Περίας, Ρεθύμνου, Φθιώτιδας, Χανίων, Χαλκιδικής.

⁴ 4^η Τομέα Παιδείας, ΟΤΑ Ι Περιφέρειας Αττικής, ΟΤΑ ΙΙ Δήμου Αγίας Παρασκευής, Περιφερειακών Ενοτήτων Έβρου, Καρδίτσας, Κιλκίς, Λέσβου, Περίας, Ρεθύμνου, Φθιώτιδας, Χανίων, Χαλκιδικής, Τομέα Μακεδονίας Θράκης Υπουργείο Εσωτερικών και Τομέα Παιδείας, ΠΕ Θεσσαλονίκης Τομέα Υγείας

Πίνακας αντικειμένων του ελέγχου

Αντικείμενα σε αχρησία	Έτος κτήσης	Αξία κτήσης (€) με φπα	Αντικείμενα σε μερική χρήση	Έτος κτήσης	Αξία κτήσης (€) με φπα
Ψηφιακός στεφανιογράφος	2019	340.000,00	Απορριματοφόρα	2017	72.168,00
Εκχιονιστικό μηχάνημα	2019	104.160,00	Ναυαγοσωστικές λέμβοι	2018	10.769,23
Ακτινολογικό συγκρότημα	2019	186.000,00	Αναρροφητικά σάρωθρα	2019	128.000,00
Ηλεκτροκίνητο μίνι λεωφορείο	2020	96.348,00	Πλυντήριο κάδων απορριμμάτων	2018	195.920,00
Εμβαπτιζόμενη αντλία νερού	2010	13.500,00	Διατάξεις SEATRAC για ΑμεΑ	2015	140.504,00
Σύστημα στάθμευσης	2020	1.356.950	Ακτοκαθαριστής	2017	55.800
Σύστημα κοινόχρηστων ηλεκτρικών ποδηλάτων	2020	56.741,90	Σύστημα ρομπότ	2019	386.751,78
Ορθοπαντομογράφος	2015	18.302,00	Ψηφιακός μαστογράφος	2018	173.600,00
Ηλεκτρικά οχήματα	2017	153.016,00	Γενικό σύνολο		2.203.832,50

9. Τα πορίσματα του ελέγχου δηλαδή οι αιτίες, οι οποίες αυτοτελώς ή και σε συνδυασμό μεταξύ τους, οδήγησαν στη μη αξιοποίηση ή τη μερική αξιοποίηση των ελεγχθεισών προμηθειών παρουσιάζονται στις παραγράφους 10 έως 28, τα συμπεράσματα στις παραγράφους 29 έως 31 και οι συστάσεις στις παραγράφους 32 έως 36.

ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

I

Οι προμήθειες δεν διενεργούνται βάσει μιας οργανωμένης διαδικασίας εκτίμησης και προτεραιοποίησης των αναγκών των φορέων αλλά με βάση τις διαθέσιμες πιστώσεις του προϋπολογισμού τους ή για την απορρόφηση κονδυλίων από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα χωρίς σχεδιασμό για την αξιοποίησή τους.

10. Στην παράγραφο 3 του άρθρου 45 του ν. 4412/2016 (φ. 147 Α΄) προβλέπεται η υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να τεκμηριώνει επαρκώς την αναγκαιότητα της προμήθειας και τον προϋπολογισμό αυτής.

Οι δημόσιοι φορείς πρέπει να εφαρμόζουν έναν μηχανισμό ορθολογικού εντοπισμού και εκτίμησης της ύπαρξης ανάγκης η οποία πρόκειται να καλυφθεί με την προμήθεια. Η ύπαρξη της ανάγκης θα πρέπει να τεκμηριώνεται και να προκύπτει ο λόγος για τον οποίον προτεραιοποιείται έναντι άλλων αναγκών του φορέα. Δεν πρέπει οι φορείς να επιλέγουν αποσπασματικά και τυχαία ποιες ανάγκες θα ικανοποιήσουν. Ανεπαρκής μελέτη των αναγκών ή βιαστική προετοιμασία της διακήρυξης οδηγεί συχνά σε προμήθεια αντικειμένου μη πρόσφορου.

11. Διαπιστώθηκε ότι δεν υφίσταται οργανωμένος μηχανισμός εκτίμησης των αναγκών των φορέων ούτε τεκμηριώνεται επαρκώς για ποιο λόγο η προμήθεια είναι κατάλληλη για την εξυπηρέτηση της ανάγκης, πολύ περισσότερο δεν τεκμηριώνεται η προτεραιοποίηση αυτής έναντι άλλων αναγκών του φορέα.

12. Ειδικότερα διαπιστώθηκαν περιπτώσεις προφορικής υποβολής των προτάσεων για προμήθειες απ'ευθείας στο δημοτικό συμβούλιο ή το όργανο διοίκησης του φορέα χωρίς να τύχουν επεξεργασίας από την αρμόδια υπηρεσία του, ώστε να ενταχθούν σε έναν ευρύτερο προγραμματισμό ετήσιο ή πολυετή. Διαπιστώθηκαν περιπτώσεις στις οποίες, ενώ ο φορέας διαθέτει ήδη παρόμοιο εξοπλισμό με αυτόν που προμηθεύεται, δεν αιτιολογείται για ποιο λόγο αυτός δεν επαρκεί για την αντιμετώπιση των αναγκών του π.χ. προμήθεια από νοσοκομείο ακτινολογικού συγκροτήματος χωρίς να αιτιολογηθεί η μη χρήση του υφιστάμενου ακτινολογικού συγκροτήματος που είχε ήδη προμηθευτεί ο φορέας.

13. Ο αποσπασματικός σχεδιασμός της προμήθειας αναδεικνύεται έντονα στις περιπτώσεις που το προς προμήθεια αντικείμενο προορίζεται να διασφαλίσει την αποτελεσματική λειτουργία ενός ευρύτερου συστήματος του οποίου αποτελεί μέρος. Διαπιστώθηκε για παράδειγμα ότι οι αναγκαίες για τη λειτουργία εγκατάστασης επεξεργασίας λυμάτων προμήθειες, όπως η ελεγχθείσα προμήθεια κάθετης εμβαπτιζόμενης αντλίας νερού, γίνονται αποσπασματικά ανάλογα με τις διαθέσιμες πιστώσεις, με αποτέλεσμα την υπολειτουργία του συστήματος. Επίσης, σε προμήθεια από Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, στο πλαίσιο ερευνητικού προγράμματος ρομποτικού συστήματος με δύο βραχίονες

σε αυτοκινούμενη ρομποτική πλατφόρμα, αισθητήρες ακριβείας εξωτερικών δυνάμεων σε κάθε βραχίονα και απτικό σύστημα τηλεχειρισμού με ανάδραση δυνάμεων συνολικής αξίας 163.621,22 ευρώ με φπα αν και η προμήθεια χαρακτηρίζεται ως «ρομποτικό σύστημα», το κάθε μέρος του προκηρύχθηκε μεμονωμένα και συμβασιοποιήθηκε ξεχωριστά με διαφορετικούς χρόνους παραλαβής. Η πλατφόρμα, ένα από τα τρία μέρη του συστήματος, δεν παραδόθηκε από τον ανάδοχο που είχε αναλάβει την προμήθειά της. Το σύστημα αξιοποιείται στο εργαστήριο όχι όμως σε συνθήκες φυσικού περιβάλλοντος, όπως είχε αρχικά σχεδιαστεί. Ο φορέας έχει ξεκινήσει νέα διαγωνιστική διαδικασία για την προμήθεια της τροχήλατης πλατφόρμας.

Η επιλογή της ανάγκης που θα ικανοποιηθεί και το μέσο ικανοποίησης στηρίζεται κυρίως στις διαθέσιμες πιστώσεις των φορέων. Αυτό όμως δεν μπορεί να αποτελεί μοναδικό κριτήριο προτεραιοποίησης των αναγκών ή της πολιτικής προμηθειών ενός δημοσίου φορέα καθώς οι ανάγκες αντιμετωπίζονται αποσπασματικά και όχι στο πλαίσιο ενός ευρύτερου στρατηγικού σχεδιασμού και ιεράρχησης των αναγκών, ενώ μπορεί να οδηγήσει σε επιλογή αντικειμένων που δεν είναι πρόσφορα με αποτέλεσμα τελικά να μην εξυπηρετούνται οι ανάγκες. Έτσι όμως όχι μόνο δαπανώνται άσκοπα χρήματα για προμήθειες που δεν αξιοποιούνται αλλά επιπλέον ο φορέας υποβάλλεται σε περαιτέρω δαπάνες προκειμένου να αντιμετωπίσει την ανάγκη που δεν καλύφθηκε από την προμήθεια.

14. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ελλιπούς σχεδιασμού κα τεκμηρίωσης αποτελεί η προμήθεια από δήμο το έτος 2017 μεταχειρισμένων απορριμματοφόρων με πρώτο έτος κυκλοφορίας το έτος 1999 συνολικής αξίας 72.168,00, χωρίς ειδικότερη τεκμηρίωση της επιλογής μεταχειρισμένων οχημάτων πέραν της αναφοράς στις διαθέσιμες πιστώσεις. Η δαπάνη καλύφθηκε από επιχορήγηση του Υπουργείου Εσωτερικών προς τον δήμο για την αντιμετώπιση των πάσης φύσεως αναγκών πρώτης υποδοχής πολιτών τρίτων χωρών. Το χρηματικό ένταλμα πληρωμής κρίθηκε μη θεωρητέο με την 266/2017 Πράξη του αρμόδιου Κλιμακίου προληπτικού ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου με την αιτιολογία ότι είχε χωρήσει κατάτμηση της δαπάνης προκειμένου να αποφευχθεί η διενέργεια ανοιχτού διαγωνισμού καθώς ο δήμος εκτός των ανωτέρω απορριμματοφόρων είχε επιπλέον προμηθευτεί με απ'ευθείας ανάθεση δύο ημιφορτηγά αυτοκίνητα προϋπολογιζόμενης δαπάνης 18.000 ευρώ. Τα απορριμματοφόρα παρουσίασαν βλάβες μετά την παραλαβή τους με αποτέλεσμα αφενός να βρίσκονται κατά διαστήματα ακινητοποιημένα στο συνεργείο, αφετέρου να επιβαρύνουν τον δήμο με το κόστος των επισκευών, το οποίο ανήλθε τα έτη 2017-2020 στο συνολικό ποσό των 49.028 ευρώ. Ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη διαγωνισμός προμήθειας καινούργιων απορριμματοφόρων, μετά την ολοκλήρωση του οποίου τα μεταχειρισμένα οχήματα προβλέπεται να αποσυρθούν.

15. Επισημαίνεται ότι οι 11 από τις 17 προμήθειες που αποτέλεσαν το αντικείμενο του ελέγχου δεν χρηματοδοτήθηκαν από ίδιους πόρους των φορέων αλλά εντάχθηκαν σε επιχειρησιακά προγράμματα και συγχρηματοδοτήθηκαν από ενωσιακούς πόρους. Το γεγονός ότι με αυτές δεν επιδιώκεται πάντοτε η εξυπηρέτηση άμεσων αναγκών των φορέων αλλά η απορρόφηση των σχετικών κονδυλίων, μπορεί να εξηγήσει τις ελλείψεις στον σχεδιασμό της αξιοποίησης της προμήθειας, οι οποίες οδηγούν στην μη εξυπηρέτηση του επιδιωκόμενου

σκοπού. Για παράδειγμα δήμος προμηθεύτηκε ηλεκτρικό μίνι επιβατικό λεωφορείο πέντε θέσεων εκ των οποίων μία για ΑμεΑ για την μετακίνηση των πολιτών στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος για την μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος από τις δημόσιες μεταφορές. Παρελήφθη από τον δήμο στις 16.10.2020 και παρέμεινε ακινητοποιημένο πλέον των έξι μηνών. Τελικά τον Μάιο του έτους 2021 αποφασίστηκε να διατεθεί στο πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι».

II

Ελλείψεις στον αρχικό σχεδιασμό της προμήθειας σχετικά με τις τεχνικές προδιαγραφές του αντικείμενου ή με τον συνοδευτικό εξοπλισμό αυτής καθιστούν την προμήθεια μη πρόσφορη για τον σκοπό που προορίζεται.

Το υπό προμήθεια αντικείμενο πρέπει να είναι, κατά τις προδιαγραφές του, το πλέον πρόσφορο για την κάλυψη της ανάγκης εν όψει και της θυσίας πόρων που συνεπάγεται. Ήδη κατά το στάδιο σύνταξης της διακήρυξης πρέπει να καθορίζονται οι τεχνικές προδιαγραφές κατά τρόπο που να διασφαλίζεται ότι το αντικείμενο είναι κατάλληλο για τον σκοπό που προορίζεται.

16. Διαπιστώθηκε ανεπαρκής μελέτη των αναγκών και ελλιπής σχεδιασμός της προμήθειας με αποτέλεσμα να μην αντιμετωπίζεται συνολικά η ανάγκη: Σε περίπτωση προμήθειας ακτοκαθαριστή από δήμο δεν έγινε συνολική αξιολόγηση του προβλήματος του καθαρισμού των ακτών του δήμου, ώστε το μηχάνημα να είναι κατάλληλο για τις διαφορετικής υφής παραλίες με αποτέλεσμα ο φορέας να μην είναι σε θέση να αντιμετωπίσει συνολικά των πρόβλημα καθαρισμού των ακτών ούτε τον έγκαιρο καθαρισμό αυτών πριν από την έναρξη της κολυμβητικής περιόδου και να προσφεύγει, και μετά την απόκτηση του ακτοκαθαριστή, σε ανάθεση του έργου σε ιδιώτες δαπανώντας το ποσό των 24.800 ευρώ ετησίως.

17. Ιδιαίτερα χαρακτηριστική περίπτωση ελλιπούς καθορισμού των τεχνικών προδιαγραφών του υπό προμήθεια αντικείμενου συνιστά η προμήθεια το έτος 2019 από ημιορεινό δήμο εκχιονιστικού μηχανήματος αξίας 104.160 ευρώ με ΦΠΑ με χρηματοδότηση από το πρόγραμμα ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II. Η παραλαβή του μηχανήματος καθυστέρησε για λόγους που αφορούσαν την αναθέτουσα αρχή (δημιουργήθηκαν αμφισβητήσεις για το ποια επιτροπή παραλαβής ήταν αρμόδια) με αποτέλεσμα να ενεργοποιηθεί ο όρος για την αυτοδίκαιη παραλαβή του μηχανήματος. Εν τέλει η επιτροπή παραλαβής αρνήθηκε να παραλάβει το μηχάνημα με την αιτιολογία ότι μολονότι πληρούσε τις τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης δεν έφερε τα τεχνικά χαρακτηριστικά που ήταν αναγκαία για να επιτελέσει το σκοπό του. Το αποτέλεσμα: (i) Το μηχάνημα βρίσκεται στις εγκαταστάσεις του δήμου και ο προμηθευτής έχει ασκήσει αγωγή για την καταβολή του τιμήματος και (ii) ο δήμος προκήρυξε νέο διαγωνισμό το έτος 2021 για την προμήθεια καινούργιου εκχιονιστικού μηχανήματος με διαφορετικές τεχνικές προδιαγραφές συνολικού προϋπολογισμού 217.000 ευρώ με φπα. Το μηχάνημα δεν αξιοποιήθηκε καθόλου.

Για να χρησιμοποιηθεί πλήρως μια προμήθεια δεν αρκεί μόνο ο ορθός καθορισμός των τεχνικών προδιαγραφών της και ή έλλειψη ελαττωμάτων. Θα πρέπει ο φορέας να έχει συνεκτιμήσει όλους τους παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν την αποτελεσματική αξιοποίησή της.

18. Από τον έλεγχο προέκυψε ότι ανακύπτουν εκ των υστέρων προβλήματα τα οποία καθυστερούν ή καθιστούν αδύνατη την αξιοποίηση μιας προμήθειας, τα οποία θα μπορούσαν μέσω του αρχικού σχεδιασμού να έχουν προβλεφθεί. Αυτά αφορούν κυρίως συνοδευτικές απαιτήσεις του εξοπλισμού της, οι οποίες δεν προκηρύχθηκαν ταυτοχρόνως με το βασικό αντικείμενο της προμήθειας.

Έτσι ο φορέας αναγκάζεται να προβεί σε περαιτέρω προμήθειες προκειμένου να αξιοποιήσει το αρχικώς προμηθευθέν αντικείμενο.

19. Ενδεικτική είναι η ακόλουθη περίπτωση: Από Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας πραγματοποιήθηκε μέσω συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος προμήθεια δέκα ηλεκτροκίνητων ποδηλάτων και ενός ηλεκτρικού οχήματος (λεωφορείου χωρητικότητας 17 ατόμων) για τη μετακίνηση προσωπικού και φοιτητών εντός του πανεπιστημιακού χώρου πολλών στρεμμάτων και μεγάλων αποστάσεων καθώς και για τη μετακίνηση των ανωτέρω από το πανεπιστήμιο στον πλησιέστερο σταθμό του μετρό. Ως προς την προμήθεια των ποδηλάτων δεν εκτιμήθηκε εκ των προτέρων από τον φορέα ο κίνδυνος κλοπής τους σε περίπτωση μετακίνησής τους σε άλλο χώρο, πλην του κλειδωμένου χώρου φύλαξής τους. Κατόπιν αυτού τα ποδήλατα δεν χρησιμοποιήθηκαν ενώ ο φορέας υπέβαλε αίτημα για επιπλέον χρηματοδότηση συνολικού πόσου 50.000 ευρώ για την εγκατάσταση συστήματος που θα περιλαμβάνει 3 σταθμούς και 24 θέσεις κλειδώματος (8 ανά σταθμό). Ως προς την προμήθεια του ηλεκτρικού λεωφορείου δεν προβλέφθηκε η ανάγκη ύπαρξης σταθμού φόρτισης σε εξωτερικό χώρο πλην του Πανεπιστημίου για την πραγματοποίηση μεγάλων αποστάσεων ούτε είχε προβλεφθεί η θέση στάθμευσης του λεωφορείου έξω από το σταθμό του μετρό.

20. Παρόμοια με την ανωτέρω περίπτωση είναι αυτή της προμήθειας από δήμο συστήματος κοινόχρηστων ηλεκτρικών ποδηλάτων για μετακίνηση δημοτών και τουριστών. Λόγω ελλιπούς αρχικού σχεδιασμού δεν έγινε ταυτόχρονη προμήθεια του απαραίτητου λογισμικού για την ταυτοποίηση των χρηστών των ποδηλάτων με αποτέλεσμα την μη αξιοποίηση της προμήθειας μέχρι τον χρόνο του ελέγχου.

III

Δεν εξετάζεται εκ των προτέρων αν όντως υφίσταται η δυνατότητα να αξιοποιηθεί αμέσως η προμήθεια ενόψει των πόρων και της υποδομής του φορέα, όπως του κατάλληλου προσωπικού ή των κατάλληλων χώρων εγκατάστασης.

Οι δημόσιοι φορείς πρέπει να σχεδιάζουν τις προμήθειες κατά τέτοιο τρόπο ώστε να είναι έτοιμες να αξιοποιηθούν για τον σκοπό που προορίζονται με τα μέσα που διαθέτουν. Αν για τη λειτουργία του αντικειμένου απαιτείται προσωπικό εξειδικευμένο που δεν υπάρχει ή τεχνική υποστήριξη που δεν υφίσταται, τότε ο φορέας πρέπει να προβεί σε κάθε αναγκαία ενέργεια να αναπληρωθούν αυτές οι ελλείψεις.

21. Η έλλειψη κατάλληλου προσωπικού αναδείχθηκε σε πολλές από τις ελεγχόμενες περιπτώσεις ως αιτία η οποία είτε αυτοτελώς είτε σε συνδυασμό με άλλους παράγοντες οδήγησε τελικά στη μη αξιοποίηση εν όλω ή εν μέρει των προμηθευθέντων αντικειμένων, όπως (i) ενός πλυντηρίου κάδων απορριμμάτων αξίας 195.000 ευρώ, το οποίο χρησιμοποιήθηκε μόνο τους 12 από τους 36 μήνες συνολικά μήνες που ήταν στη διάθεση του δήμου, (ii) του «έξυπνου» συστήματος διαχείρισης στάθμευσης, (iii) του ηλεκτροκίνητου λεωφορείου του πανεπιστημίου (βλ. ανωτέρω παρ. 19) καθώς ο οδηγός που είχε εκπαιδευτεί συνταξιοδοτήθηκε, (iv) του ακτοκαθαριστή καθώς δεν είχε εκ των προτέρων καθοριστεί το αναγκαίο προσωπικό για τον χειρισμό του.

22. Ειδικώς στα νοσηλευτικά ιδρύματα διαπιστώθηκε ότι η έλλειψη ιατρικού προσωπικού στα τρία από τα τέσσερα νοσοκομεία που ελέγχθηκαν αποτελεί έναν από τους λόγους μη αξιοποίησης των σχετικών ιατρικών μηχανημάτων. Συγκεκριμένα διαπιστώθηκε η μη αξιοποίηση (i) ενός ψηφιακού μαστογράφου, (ii) ενός ακτινολογικού συγκροτήματος για τις ανάγκες λειτουργίας του τμήματος επειγόντων περιστατικών και (iii) ενός στεφανιογράφου-αγγειογράφου, μηχάνημα για τη διενέργεια καρδιολογικών διαγνωστικών και επεμβατικών εξετάσεων, το οποίο προμηθεύτηκε το έτος 2019 νοσοκομείο σε ακριτικό νησί προκειμένου οι κάτοικοί του να λαμβάνουν τη θεραπεία που χρειάζεται ώστε να αποφεύγονται μετακινήσεις και αεροδιακομιδές σε γειτονικά νησιά ή στην Αθήνα. Το νοσοκομείο δεν διαθέτει ειδικευμένο επεμβατικό καρδιολόγο καθώς δεν υπάρχει αντίστοιχη θέση στον οργανισμό του φορέα.

23. Ένας επιπλέον λόγος μη αξιοποίησης ιατρικού μηχανήματος είναι και η έλλειψη κατάλληλου χώρου εγκατάστασης. Το έτος 2015 νοσοκομείο της περιφέρειας προμηθεύεται ορθομοπαντογράφο (απεικονιστικό μηχάνημα γνάθου) μέρος της συνολικής προμήθειας ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού που πραγματοποίησε μέσω ΕΣΠΑ 2007-2013. Ο ορθομοπαντογράφος μπορούσε να εξυπηρετήσει περίπου τριάντα περιστατικά μηνιαίως (σε μη covid συνθήκες). Το νοσοκομείο δεν είχε εξασφαλίσει τις προϋποθέσεις για την άμεση αξιοποίησή του. Δεν διέθετε χώρο εγκατάστασης με τις κατάλληλες προδιαγραφές ώστε να

εξασφαλίζεται η ακτινοπροστασία. Τελικά ο χώρος διαμορφώθηκε το έτος 2019. Εν τούτοις κατά τον χρόνο του ελέγχου δεν είχε ακόμα ξεκινήσει η χρησιμοποίησή του καθώςσον εκκρεμεί η αδειοδότηση από την Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας.

IV

Παραλαβή προμηθειών παρά τις ελλείψεις που διαπιστώνονται καθώς και παράλειψη των φορέων να προβούν μετά την παραλαβή τους σε περαιτέρω αναγκαίες για τη λειτουργία των αντικειμένων ενέργειας έχουν ως αποτέλεσμα την εν μέρει αξιοποίηση των προμηθειών.

Κατά την παραλαβή των προμηθειών είναι αναγκαίο να γίνεται ουσιαστικός έλεγχος ώστε να εντοπίζονται εγκαίρως τα πιθανά ελαττώματα του υπό προμήθεια αντικειμένου. Είναι σημαντικό στις σχετικές επιτροπές να συμμετέχουν άτομα που έχουν τις γνώσεις, ανάλογα και με το είδος της προμήθειας, να βεβαιώσουν ότι το αντικείμενο που αποκτάται πληροί τις προδιαγραφές και τις απαιτήσεις της διακήρυξης.

24. Εντοπίστηκαν περιπτώσεις, συμμετοχής στις επιτροπές παραλαβής ατόμων που δεν έχουν τις ιδιαίτερες γνώσεις για να διαπιστώσουν την καταλληλότητα του αντικειμένου. Αυτό παρατηρήθηκε ιδίως στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, στους οποίους η συγκρότηση των οικείων επιτροπών γίνεται από το διαθέσιμο προσωπικό.

25. Εντοπίστηκε περίπτωση παραλαβής μεταχειρισμένων αναρροφητικών σαρώθρων τα οποία έφεραν αποκλίσεις από την προσφορά του αναδόχου. Αν και ζητήθηκε από τον ανάδοχο να προβεί σε επισκευές και διορθώσεις, αυτός συμμορφώθηκε εν μέρει μόνο, με αποτέλεσμα τα σάρωθρα να παραληφθούν με έκπτωση επί του τιμήματος. Επιπλέον ο ανάδοχος δεν προέβη στην έκδοση πινακίδων και στην ολοκλήρωση όλων των απαραίτητων διαδικασιών για την κυκλοφορία τους, κατά παράβαση σχετικής συμβατικής του υποχρέωσης.

26. Παρατηρήθηκε επίσης ότι οι φορείς δεν προβαίνουν στις απαραίτητες ενέργειες ώστε τα αντικείμενα να αξιοποιηθούν αμέσως μετά την απόκτησή τους. Π.χ. ναυαγοσωστικές λέμβοι που αποκτήθηκαν από δήμο το έτος 2018 δεν είχαν καταχωρηθεί κατά το χρόνο διεξαγωγής του ελέγχου στο βιβλίο μικρών σκαφών του λιμεναρχείου, ενώ η μία εξ αυτών έχει απολεσθεί.

27. Όταν για την αξιοποίηση μιας προμήθειας εμπλέκονται περισσότεροι φορείς παρατηρήθηκε ότι δεν υπάρχει σαφής προσδιορισμός των αρμοδιοτήτων, αυτό δε οδηγεί σε αδράνεια αυτών με συνέπεια την εν όλω ή εν μέρει μη αξιοποίηση της προμήθειας. Εντοπίστηκε κατά τον έλεγχο περίπτωση Περιφέρειας η οποία προμηθεύτηκε έντεκα (11) μη μόνιμες βοηθητικές διατάξεις SEATRAC για την

αυτόνομη πρόσβαση ατόμων με κινητικά προβλήματα σε παραλίες, με σκοπό να ενισχυθεί η κοινωνική τους ένταξη μέσω άσκησης καθημερινών δραστηριοτήτων. Παρελήφθησαν το έτος 2015 και διατέθηκαν σε δήμους με άτυπη σύμβαση παραχώρησης χωρίς περαιτέρω να καθοριστεί ποιος από τους δύο εμπλεκόμενους φορείς είναι αρμόδιος για την παρακολούθηση της λειτουργίας τους, τη φύλαξη και τη συντήρησή τους. Το αποτέλεσμα είναι ότι τέσσερις από αυτές είναι εκτός λειτουργίας για χρονικό διάστημα πλέον των δύο ετών είτε διότι έχουν υποστεί φθορές οι οποίες δεν έχουν αποκατασταθεί, είτε διότι βρίσκονται σε αποθήκες του δήμου και της προμηθευτριας εταιρείας, η οποία αναμένει οδηγίες για την τοποθέτησή τους.

28. Τέλος η μη πλήρης αξιοποίηση του ψηφιακού μαστογράφου που απέκτησε νοσοκομείο το έτος 2019 αποδόθηκε, από τον έλεγχο, εν μέρει και στην ελλιπή διαδικασία ενημέρωσης των πολιτών, καθώς το μηχάνημα βρισκόταν μέχρι τη λήξη του ελέγχου ήδη στο τρίτο έτος λειτουργίας του, χωρίς να έχουν γίνει ενέργειες πληροφόρησης των πολιτών για την ύπαρξή του (π.χ. μέσω της ιστοσελίδας του νοσοκομείου) καθώς οι συνολικές μαστογραφίες που υλοποιήθηκαν τα έτη 2019 και 2020 ανήλθαν σε 356 και 293, αντίστοιχα ενώ ο ετήσιος μέσος αριθμός μαστογραφιών που διενεργήθηκαν με τον προηγούμενο μαστογράφο την περίοδο 2000-2010 ανερχόταν σε 1.092, δηλαδή ήταν υπερδιπλάσιες κατά μέσο όρο από τις πραγματοποιηθείσες με το νέο μηχάνημα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Συμπεράσματα

29. Ο έλεγχος κατέδειξε ότι οι αιτίες μη αξιοποίησης ή μη πλήρους αξιοποίησης των προμηθειών ανάγονται προεχόντως στις ελλείψεις κατά τον σχεδιασμό των προμηθειών είτε σε επίπεδο ιεράρχησης των αναγκών των φορέων είτε σε επίπεδο σχεδιασμού της ίδιας της προμήθειας, η οποία άλλοτε δεν φέρει τα τεχνικά χαρακτηριστικά που είναι αναγκαία για την εκπλήρωση του σκοπού της άλλοτε πάλι δεν συνοδεύεται από τον κατάλληλο εξοπλισμό ώστε να αξιοποιηθεί πλήρως. Αυτό δε οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι οι προμήθειες διενεργούνται αποσπασματικά καθώς προτεραιοποιούνται ανάλογα με τις διαθέσιμες πιστώσεις των φορέων. Τέλος και άλλοι παράγοντες όπως η έλλειψη προσωπικού, η έλλειψη υποδομών, η αδράνεια των φορέων και η μη ορθή παραλαβή των προμηθειών συντελούν στο να παραμένουν επί μακρόν σε αχρησία δημόσιες προμήθειες.

30. Οι ανωτέρω ελλείψεις δεν έχουν ως συνέπεια μόνο ότι δαπανώνται χρήματα για την απόκτηση ενός αντικειμένου που τελικά δεν χρησιμοποιείται για τον σκοπό που προορίζεται και εν τέλει απαξιώνεται. Οι δημόσιοι φορείς υποβάλλονται σε επιπλέον δαπάνες προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες που δεν μπόρεσαν να εξυπηρετηθούν και να διορθωθούν οι αστοχίες του ελλιπούς σχεδιασμού των προμηθειών που δεν μπόρεσαν να επιτελέσουν τον σκοπό τους.

31. Ο εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης στη λήψη αποφάσεων διάθεσης του δημοσίου χρήματος, προϋποθέτει να υφίσταται, και αν δεν υφίσταται, να εγκατασταθεί σε κάθε δημόσια υπηρεσία ή φορέα ένας μηχανισμός ορθολογικής διαπίστωσης και ιεράρχησης των αναγκών και στη συνέχεια ένας μηχανισμός ορθολογικής αναζήτησης του πρόσφορου μέσου κάλυψης της ανάγκης της οποίας επιζητείται η θεραπεία.

Συστάσεις προς τους δημόσιους φορείς

32. Σύσταση πρώτη: Οι δημόσιοι φορείς πρέπει να υιοθετήσουν ένα σύστημα προγραμματισμού των προμηθειών τους, το οποίο να στηρίζεται στη διαπίστωση, αξιολόγηση και ιεράρχηση των αναγκών τους καθώς και στην αναζήτηση του κατάλληλου μέσου για την ικανοποίησή τους.

33. Σύσταση δεύτερη: Οι δημόσιοι φορείς πρέπει να τεκμηριώνουν με επάρκεια της αναγκαιότητα της προμήθειας σε σχέση και με την ιεράρχηση των αναγκών τους.

34. Σύσταση τρίτη: Οι δημόσιοι φορείς πρέπει να καθορίζουν τις προδιαγραφές του υπό προμήθεια αντικειμένου έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι είναι κατάλληλο να εξυπηρετήσει το σκοπό για τον οποίο προορίζεται και να προσδιορίζουν εγκαίρως το συνοδευτικό εξοπλισμό που είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την αξιοποίηση της προμήθειας εντάσσοντας αυτόν στον αρχικό σχεδιασμό.

35. Σύσταση τέταρτη: Οι δημόσιοι φορείς πρέπει να συγκροτούν τις επιτροπές παραλαβής με άτομα τα οποία, ανάλογα και με το είδος της προμήθειας, έχουν τη γνώση να προβούν σε ουσιαστικό έλεγχο της καταλληλότητάς της.

36. Σύσταση πέμπτη: Οι δημόσιοι φορείς πρέπει να μεριμνούν εγκαίρως για την ύπαρξη του προσωπικού ή των υποδομών που απαιτούνται για την αξιοποίηση της προμήθειας και να προβαίνουν εγκαίρως στις απαραίτητες ενέργειες για την άμεση αξιοποίηση της προμήθειας.

Ο έλεγχος διενεργήθηκε από τις Υπηρεσίες Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου Τομέα Παιδείας (4^η), ΟΤΑ Ι Περιφέρειας Αττικής, ΟΤΑ ΙΙ Δήμου Αγίας Παρασκευής, Περιφερειακών Ενοτήτων Έβρου, Καρδίτσας, Κιλκίς Λέσβου, Πιερίας, Ρεθύμνου, Φθιώτιδας, Χανίων, Χαλκιδικής, Τομέα Μακεδονίας Θράκης Υπουργείο Εσωτερικών και Τομέα Παιδείας, ΠΕ Θεσσαλονίκης Τομέα Υγείας.

Η παρούσα έκθεση συντάχθηκε από τη Σύμβουλο Βιργινία Σκευή, μέλος του Τμήματος Ελέγχων Ι, με την επικουρία της υπαλλήλου του Ελεγκτικού Συνεδρίου Μαρίας Άννας Βαρθαλίτη, βάσει των επιμέρους εκθέσεων που συνέταξαν οι ανωτέρω Υπηρεσίες.

Υιοθετήθηκε σε σχέδιο κατά την από 4.4.2022 Συνεδρίαση του Τμήματος Ελέγχων Ι και διαβιβάστηκε στον Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών και στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας.

Οι απόψεις της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας περιήλθαν στο Ελεγκτικό Συνέδριο με το 9419/12.4.2022 έγγραφο του Διοικητή της (Παράρτημα).

Η τελική έκθεση συζητήθηκε ενώπιον του Τμήματος Ελέγχων Ι, αποτελούμενου από τους Ιωάννη Σαρμά, Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και του Τμήματος, Βιργινία Σκευή και Κωνσταντίνο Εφεντάκη, Συμβούλους, Ειρήνη Λιάσκα και Νικόλαο Σπανάκη, Παρέδρους, και εγκρίθηκε κατά την από 17.5.2022 Συνεδρίαση του Τμήματος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΟΙΚΗΤΗ

Αθήνα, 12 Απριλίου 2022
Αριθμ. Πρωτ.: 9419

Προς:
Κύριο Ιωάννη Σαρμά
Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου
(μέσω e-mail:
grammatia.proedrou@elsyn.gr και
couraudi@otenet.gr)

Θέμα: «Δημόσιες Προμήθειες μεγάλων αντικειμένων»

Σχετ.: Το με αρ. πρωτ. 19011/05.04.2022 (ΕΑΔ 9419/05.04.2022) διαβιβαστικό έγγραφο του Προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,

Σας διαβιβάζω τις παρατηρήσεις μας επί της Έκθεσης Ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου ως προς τις Δημόσιες Προμήθειες μεγάλων αντικειμένων.

I. Τομέας Δημοσίων Έργων και Μεταφορών

Από την ελεγκτική δράση της ΕΑΔ, όπως αυτή ασκείται από τον Τομέα Δημοσίων Έργων και Μεταφορών της Μονάδας Επιθεωρήσεων και Ελέγχων, επιβεβαιώνεται σύμπτωση διαπιστώσεων, συμπερασμάτων και συστάσεων ως αποτέλεσμα της ενασχόλησής μας με διερεύνηση καταγγελιών και διενέργεια ελέγχων δημοσίων συμβάσεων και προμηθειών σχετικά με:

- (1) μη αξιοποίηση ή μη πλήρη αξιοποίηση προμηθειών που οφείλεται σε έλλειψη ολοκληρωμένου σχεδιασμού και αστοχία ιεράρχησης αναγκών των ελεγχόμενων υπηρεσιών,
- (2) παροπλισμό και απαξίωση εξοπλισμού, για τον οποίο δεσμεύτηκε δημόσια δαπάνη προκειμένου να καλυφθούν καταγεγραμμένες ανάγκες και
- (3) αδυναμία ορθολογικής διαπίστωσης και ιεράρχησης υπαρχουσών αναγκών.

Το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο το οποίο διέπει τις δημόσιες συμβάσεις, όπως ίσχυε σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 45 του ν. 4412/2016 (ΦΕΚ 147

A'/08.09.2016) και τροποποιήθηκε πρόσφατα (παρ. 3 του άρθρου 10 του ν. 4782/2021 {ΦΕΚ 36 Α'/09.03.2021}), προβλέπει την υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να τεκμηριώνει επαρκώς την αναγκαιότητα της προμήθειας και τον προϋπολογισμό αυτής.

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά συστάσεις στους ελεγχόμενους δημόσιους φορείς, προτείνεται η θεσμοθέτηση πειθαρχικών ευθυνών στα αρμόδια όργανα σχεδιασμού κατά το στάδιο εισήγησης και έγκρισης τευχών δημοπράτησης προμηθειών όπου προκύπτουν ατελείς προδιαγραφές με εντέλει αποθήκευση αντί χρήσης ως οφείλεται του προμηθευμένου υλικού.

II. Τομέας Υγείας και Πρόνοιας

Η έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου αντανακλά σε μεγάλο βαθμό την πραγματικότητα των δημόσιων νοσοκομείων, όσον αφορά στους λόγους για τους οποίους ορισμένες προμήθειες μεγάλων αντικειμένων παραμένουν επί μακρόν σε αχρησία ή δεν αξιοποιούνται επαρκώς.

Από τους ελέγχους που έχουν διενεργηθεί και τις καταγγελίες που έχουν διερευνηθεί προκύπτουν, ενδεικτικά, οι εξής διαπιστώσεις:

- Σε νοσοκομείο της Αθήνας, υπήρξε καθυστέρηση άνω των 2,5 ετών στην έναρξη λειτουργίας του συγκροτήματος χειρουργείων, η δαπάνη της προμήθειας του οποίου ανήλθε σε 2.982.717 ευρώ, καθόσον δεν υπήρχε εξειδικευμένο προσωπικό και ούτε είχε προβλεφθεί πρόσληψη αυτού κατά τον σχεδιασμό της εν λόγω προμήθειας.
- Σε νοσοκομείο της Περιφέρειας, αξονικός τομογράφος παρέμενε για μεγάλα χρονικά διαστήματα εκτός λειτουργίας λόγω συχνών βλαβών, καθόσον δεν υπήρχε σύμβαση συντήρησης αυτού, με συνέπεια οι ασθενείς να καταφεύγουν για εξετάσεις σε παρακείμενα ιδιωτικά διαγνωστικά εργαστήρια.
- Σε φορέα υγείας, λόγω έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού δεν τέθηκε σε παραγωγική λειτουργία καινοτόμο συγχρηματοδοτούμενο έργο που είχε στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στην Περιφέρεια μέσω της αξιοποίησης των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι σύγχρονες τεχνολογίες της πληροφορικής, της τηλεϊατρικής και των δικτύων.

Για την πρόληψη φαινομένων αχρησίας και μη επαρκούς αξιοποίησης των δημόσιων προμηθειών μεγάλων αντικειμένων στα δημόσια νοσοκομεία, ιδιαιτέρως δε σε ό,τι αφορά ιατροτεχνολογικό εξοπλισμό αιχμής, ενδεικτικά προτάθηκαν τα ακόλουθα:

- Οι Διοικήσεις των Υ.ΠΕ. να προβαίνουν σε συγκρότηση επιτροπών σύνταξης οικονομοτεχνικών μελετών και προδιαγραφών για τις εν λόγω προμήθειες, στις οποίες θα μετέχουν εξειδικευμένα στελέχη.

- Οι Διοικήσεις των Νοσοκομείων να προβαίνουν στην έγκαιρη πρόσληψη προσωπικού, εξειδικευμένου για τη λειτουργία του ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού αιχμής (αξονικών-μαγνητικών τομογράφων, ψηφιακών μαστογράφων, PET-CT κ.λπ.).

Παραμένω στη διάθεσή σας για κάθε διευκρίνιση.

Με εκτίμηση,

ANGELOS BINIS

12.04.2022 17:01

Άγγελος Μπίνης

Διοικητής Εθνικής Αρχής Διαφάνειας